

שיח ושיג בפרשה שבת חנוכה

"וַיְהִי מִקְצָא..."(מא,א')

ידוע ששלושת השאלות הראשונות בעולם העליון הם ראשי תיבות **מקץ**

שזה **מ**שא ו**מ**תן באמונה, **ק**בעת עתים לתורה, **צ**פית לישועה:

ולאשה גם רמזו. **מקץ** ר"ת **מ**קוה, **ק**דושה, **צ**ניעות. והחפץ חיים כתב מקנא אני בעולם הבא של מי שיזכה אשה אחת לילך למקוה והדברים מדברים בעד עצמם.

מעשה בקיבוצניק שהיה מאושפז בבית החולים וישב אדם דתי מאוד לידו וראה זה פלא כל מי שבא לבקר את הקיבוצניק היו חרדים מאוד אם זה גברים כולם עם כיפה גדולה וציציות. ואם זה נשים כולם צנועות עם כיסוי ראש וגרביים, אחרי שהלכו הוא שאל אותו מי אלה שבאו לבקר אותך? אלה בני ובנותי חתני וכלותי. ענה הקיבוצניק, איך יתכן שזכית לכך מה עשית, תספר לי! אמר לו הקיבוצניק זה ודאי בזכות אשתי.

אני הכרתי את אשתי בקיבוץ ורצייתי להתחתן איתה והיא אמרה לי שרק בעוד חודש היא תחזיר לי תשובה, לאחר חודש בערך היא אמרה לי שאינה מוכנה להתחתן איתי אלא אם כן אנחנו שומרים טהרת המשפחה! הסתכלתי עליה כאילו השתבשה בדעתה, הרי היא מחללת שבת ועוד דברים, מה קרה לך פתאום שאת רוצה טהרת משפחה. ואז היא סיפרה שהיא היתה ילדה בשואה בגיל חמש בערך ונסעה עם אמא שלה ברכבת לתאי הגזים ואמא שלה הושיבה אותה על ברכיה וישבו ליד הדלת. אמרה לה אמא, תקשיבי ילדה. האדם מורכב משני חלקים גוף ונשמה. הגוף זה המעטפה והנשמה זה הפנים והגופות שלנו עומדות להיפרד אבל נשמותינו אף פעם לא יפרדו כי הנשמה חיה לנצח.

אבל אם את רוצה שאני ישאר אמא שלך בשני העולמות אני יגיד לך עכשיו שתי מילים ותחזרי עליהן כל יום כמה פעמים, וכשמישהו יציע לך נישואין תבדקי מה זה ותקיימי, והשני מילים הללו היו כמובן "טהרת המשפחה". וכשנפתחו הדלתות ברכבת, האמא גלגלה אותה והקב"ה עשה ניסים ולא ראו אותה. ובחודש הזה היא למדה טהרת המשפחה, ושמרנו טהרה על הצד הכי טוב שאפשר. ואלה הבנים והבנות ואלה החתנים והכלות.

ועוד מעשה בעניינים אלו: בקבר רשב"י זיע"א עמד תלמיד חכם והתפלל והוא שומע מעזרת נשים אשה מיללת בבכי קורע לב במשך למעלה משעה. הת"ח הלך לשם ושאל אותה למה תבכי ולמה ירע לבבך? ותען האשה שלאחר ארבע עשרה שנות נישואין סוף סוף זכו לפרי בטן בטיפולים קשים ומרים והביאו ילדה לעולם ולפני כמה ימים גילו אצל הילדה את המחלה הידועה בתוך הזדם והרופאים אומרים שזה הסוף ואמרו לי אנשים אם תלכי לרשב"י ותתפללי יש סיכוי.

אמר לה הרב את שומרת טהרת המשפחה? מה זה טהרת המשפחה, שאלה האשה הבוכיה. הרב הבין שאינה שומרת ואמר לה שרבי שמעון בר יוחאי כתב בזוהר הקדוש ששלושה צועקים ובוכים לקב"ה ואינם נענים, מי שלא שומר טהרת משפחה, ומי שמפילה את הולד במזיד ומי שבא על גויה: לכן התפילות שהתפללת כאן היום ודאי עשו רעש גדול בשמים אבל כדי שרבי שמעון ימליץ עלייך לפני בורא עולם תקיימי את ההלכות ותטבלי במקוה. האשה הסכימה בלב שלם והלכה לרבנית באיזור מגוריה בחיפה וטבלה והתקשרה לתלמיד חכם הנזכר בדמעות של שמחה ואמרה לו תשמע, הרופאים לא מאמינים, אין לילדה כלום. הם שואלים איפה הייתי, והתשובה כמובן במקוה: (ובחרת בחיים הרב יפתח סופר)

ישראל לסגולתו

קנאה ושנאה מהצלחת השני בתורה וכדומה

יש אדם שעובד 12 שעות ביום ומרויח 10,000 ש"ח בחדש, ויש אדם שעובד רק 5 שעות ביום ומרויח 5,000 ש"ח בחדש. וכי שגך שיקנא בשני? הרי זו טפשות! תעבד גם אתה יותר ותרויח יותר.
וזהו מה שאמר ה' לקין על שהרג את הבל אחיו מקנאה על שקבל מנחתו של הבל ואלו אל קין ואל מנחתו לא שעה. אמר לו ה': "למה חרה לך ולמה נפלו פניך?" הלא זה לא שאני אוהב את הבל יותר ממך, אלא "אם תיטיב שאת" - אם תטיב מעשיך כמו אחיך, שהביא מבכורות צאנו ומחלביהן - "שאת", אני אשא אותך וארים אותך כמוהו. אלא מה אתה רוצה? לעבר פחות, להביא מפרי באושים של אדמתך, ולדרש שאני אקבלם באהבה כמו את מתנת אחיך...
ואם אכן אתה משתדל ועמל ובכל זאת לא משיג כמו שמשיג חברך - שמח בחלקך. אלו הנתונים שנתן לך הבורא, ואתם - ורק אתם - הוא רוצה שתתמודדו, ולא טוב לך אחרת, ולא תפעל את המטל עליך בתפקידך בנתונים של חברך, ותזכה ששכרך בעמלך יהא שוה לשל חברך ולא תפסיד כלום, ביון שעשית את המטל עליך כפי כחך.
וכי ה"חפץ חיים" או ה"בן איש חי" קנאו במה שלא הגיעו למדרגת רש"י והרמב"ם? בודאי שלא! הם עשו כל אשר ביכלתם לפי הנתונים שקבלו, והבינו, כי המתנגע בכל כחו, מעלתו כמעלת רש"י והרמב"ם, שהיו להם כחות טמירים ועליונים יותר, ואם כן, מה יש לקנא? ידעו, שכיון שעושים את המטל עליהם, רצויים הם בעיני ה' כרש"י והרמב"ם בדרך. "יפתח בדרו כשמואל בדרו".
(הרב יעקב ישראל לוגאסי)

אמונה

מג. אין ירושלים נפדית אלא בצדקה. (ספר המידות)

שבת חתן

אין למחוא כפיים בשבת, כדי לשמח את החתן והכלה, אלא ימחאו כפיים בשינוי [כגון שמוחא כף ידו האחת באחורי כף ידו השנית].

וכמו כן אין לרקוד בשבת באופן שעוקר רגלו אחת ומניח אחת. ולכן אם רוצים לרקוד, ילכו יד ביד במחול סביב [בלי ריקודים], ובאופן כזה אין זה נחשב לריקוד שאסרו חכמינו בשבת. (4)

(4). כתב בשלחן ערוך (סימן שלט ס"ג): אין מטפחין להכות כף אל כף, ולא מרקדין, שמא יתקן כלי שיר. ולספק כלאחר יד (בשינוי) שרי. ואף שהרמ"א שם כתב ללמד זכות על המקילים בזה, משום שכיום אין חשש שיבואו לתקן כלי שיר. מכל מקום כתב בשו"ת יחיה דעת (חלק ב סימן נח), שאין להקל נגד דברי מרן שפסק בסכינא חריפא לאסור טיפוח וריקוד בשבת, ואם יש מי שמיקל בזה, יש להעיר לו ולהודיעו שזה נגד ההלכה.

ובספר לוית חן (סימן קיג) כתב, שאף על פי שהתירו לרקוד ולמחוא כפים בשמחת תורה, מכל מקום אין להתיר לרקד ולטפח לכבוד שמחת חתן וכלה, משום שכבוד התורה עדיפא משמחת חתן וכלה. וכן כתב בספר ילקוט יוסף (סימן שלט אות ח). וראה בספר ואין למו מכשול חלק א (עמוד קמח אות יב) שבמקום צורך, אין למחות ביד המקילים בזה. ע"ש.

(הרב אברהם ישראל)

משהו לנשמה

צפירות ההצלה/ חב"ד

בהביטי ביומני גיליתי בשמחה רבה שחנוכה, חג האור, יחול בעוד כמה ימים. החלטתי שאפילו בנידרארשל (מחנה-עבודה בלב גרמניה) עלינו להדליק נרות חנוכה.

מיד נועצתי בבנצי, שנעשה לאיש-אמונם של תושבי הבלוק. בנצי התלהב מרעיוני: "כן, עלינו להדליק נרות חנוכה. כך נקיים את המצווה וגם נעלה את המורל בצריף. הכן תכנית, אך בזהירות!".

על שתי בעיות עיקריות היה עלינו להתגבר: צריך היה 'להשיג' שמן ולמצוא מקום שממנו האור לא ייראה. בבית-החרושת שבו עבדנו לא היה מחסור בשמן, אך הבעיה הגדולה הייתה כיצד להבריח ולו כמה טיפות אל צריפנו בעוד-מועד, לקראת יום שני בערב, ליל ראשון של חנוכה.

אמנם ידענו כי אין אנו חייבים על-פי ההלכה לסכן את חיינו לשם קיום המצווה, אך אצל רבים מאיתנו פעל דחף מיוחד לנהוג במסירות-נפש למען המשך ניהול חיינו היהודיים, גם בתנאים הקשים שהיינו נתונים בהם. מלבד זאת היינו שרויים בדיכאון רוחני וגופני גם יחד, עד שהרגשנו כי נר חנוכה קטן אחד יכול לחמם את נפשתינו ולהחדיר בנו תקווה, אמונה ואומץ לעמוד בכל האתגרים שלפנינו.

החלטנו להטיל גורל. האיש ששמו יעלה ראשון בגורל יצטרך 'להשיג' את השמן; השני יופקד על המשימה להסתיר את השמן עד יום שני בערב; וכך הלאה - כל אחד ותפקידו. יצאתי חמישי בגורל ועליי הוטל לדאוג לפתילות.

גרינוולד, שעלה ראשון בגורל, מילא את תפקידו להפליא. הוא הצליח לשכנע את מנהל העבודה השנוא כי המכונה שלו תיטיב לעבוד אם ישמנוה בקביעות מדי בוקר. לשם כך קיבל צנצנת שמן מכונות משובח. כעת היה לנו שמן שתפס את מקומו המכובד והגלוי בארגז הכלים. כך נפתרה גם בעיית הסתרתו של השמן. גם האחרים מילאו את משימתם באמונה.

בהגיע יום שני לפנות ערב, שמת את השמן במחציתה הריקה של קופסה למשחת נעליים. הוצאתי כמה חוטים משמיכתי הדקה והפכתים לפתיל. כאשר היה הכול מוכן, התיישבתי לאכול בחיפזון והזמנתי את חברינו להשתתף בהדלקת נר ראשון של חנוכה.

לפתע נזכרתי כי שכחנו לדאוג לגפרורים. לחשתי לבנצי: "על כל אחד ואחד להשאיר מעט מרק". בנצי הורה לחבריו הרעבים לעשות כן והסביר להם את הסיבה. בתוך חמש דקות הוחלפו בחדר הסמוך חמש מנות מרק בסיגריה. הסיגריה הוענקה לממונה על המטבח תמורת השאלת קופסת גפרורים, ללא שאלות מיותרות.

לאחר הארוחה בירכתי את שלוש הברכות ונר חנוכה קטן הבהב מתחת לדרגשי. לא רק חבריי שומרי המצוות השתתפו, אלא כל דרי הצריף, ללא יוצא מן הכלל, הצטרפו לזמזום שירי חנוכה. לנגד עינינו צפו ועלו מחזות מלילות חנוכה עם הורינו, אחינו, אחיותינו, נשינו וילדינו; כולם נאספים סביב חנוכיות הכסף היפות, שרים בשמחה 'הנרות הללו', 'מעוז צור' ועוד שירים. דמעות ירדו על לחיינו הנפולות.

לאחר מכן התיישב כל אחד ואחד על דרגשו, שקוע במחשבות עמוקות. לרגע נדמה היה כי שום דבר אינו חשוב בעינינו באותם רגעים, מלבד אור הנר הקטן והמרצד.

אך אוי! החלום חלף מהר מדי. צעקת "הקשב!" החזירנו באחת למציאות. זינקנו לעמידת דום. ה'אונטרשארפירר' הקטן עמד בדלת בדממה, כפי שנהג לעיתים קרובות בביקורי-פתע, שבהם חיפש בקפידה תירוץ, ולו הקלוש ביותר, כדי להצליף במגלב-הכלבים שלו. לפתע עיקם את אפו וצרח: "מה קורה פה? אני מריח ריח של שמן שרוף!".

לרגע חדל ליבי מלפעום. הגנבתי מבט אל נר החנוכה הקטן, בשעה שהמפקד וכלבו החלו לצעוד לאורך הדרגשים, מחפשים אחר השמן הבוהר. לא העזתי להתכופף ולכבות את הנר בנעלי, פן ירגיש הכלב בתנועתי ויקפוץ עליי.

סקרתי בחטף את הפנים החיוורות כמוות שמסביבי. כך עשה גם המפקד. הוא בחן את פנינו והביט לתוך עיני כל אחד ואחד מאיתנו. בעוד רגע או שניים יגיע לשורת הדרגשים שלנו ואז שום דבר לא יצילנו מידיו.

אך פתאום... קול צפירה, המתריעה על התקפה אווירית, נשמע. המפקד נעצר ובאותו רגע כובו מבחוץ כל האורות שבמחנה. "אזעקה! אזעקה!", הדהד הקול בכל המחנה. במהירות-הבזק כיביתי בנעלי את הנר, ועל-פי הוראות המחנה פרצנו כולנו החוצה.

"עוד תהיה חקירה! עוד תהיה חקירה!", צווח המפקד בתוך הרעש הגדול וההמולה שיצרו האזעקות והאסירים הרצים אל מגרש המסדרים. אך אני לא דאגתי עוד. בשמחה תפסתי את ה'מנורה' הקטנה ורצתי עמה החוצה.

בעבורנו זה היה נס חנוכה ממש. נס חנוכה שבו ראינו את יד ה' גם בתוך מחנה-העבודה הנשכח הזה שבנידרארשל. בחוץ, בלילה הקר כקרח, דלקו הכוכבים הנוצצים. וכשהרעש המזמזם של מפציצי בעלות-הברית מעל ראשינו, הוספתי להרהר בליבי בנוסח הברכה - "שעשה ניסים לאבותינו, בימים ההם ובזמן הזה".